

товаришив...і... засудження... – все се робить із сих фактів оден ланцюг болючих і шкідливих для інтересів соціалістичної революції помилок» [4, арк. 1]. Більше того, в судовому процесі «яскраво виступає безоглядне бажання нинішніх правлячих кругів УСРР за всяку ціну знищити, здискредитувати УПСР» [4, арк. 1-2]. М. Грушевський критикує таку тактику більшовиків, вважає її ударом по українській революції, але залишає за ЗД УПСР право «...вияснення сеї фатальної помилки, необхідности ліквідації сеї шкідливої політики» для «переходу до обеднання в спільній праці в соціалістичнім будівництві України всіх партій, які стоять на принципах диктатури трудового народу, радянської влади і соціалістичної революції» [4, арк. 3]. Звісно, що з сучасної точки зору такі прагнення групи Грушевського виглядають дуже наївними і ЗД УПСР не припинила через цей судовий процес своїх перемовин з більшовицькою владою України про можливість легалізації УПСР. Есери не бачили, що більшовицька Росія не є «радянською» у повному сенсі цього терміну і зовсім не збирається будувати соціалістичну республіку, а лише послідовно посилює диктатуру «пролетаріату». Місця для дійсно радянської України, як того хотів М. Грушевський, у планах російських комуністів не було.

Список використаних джерел та літератури

1. Центральний державний історичний архів України, м. Київ (ЦДІАК України). – Ф. 1235, оп. 1, спр. 62.
2. ЦДІАК України. – Ф. 1235, оп. 1, спр. 63.
3. Енциклопедія історії України: Т. 9. Прил – С / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К.: В-во «Наукова думка», 2012. – 944 с.: іл.
4. ЦДІАК України. – Ф. 1235, оп. 1, спр. 64.

Юлія Чернятинська

Центральний державний електронний архів України,
Український науково-дослідний інститут
архівної справи та документознавства

Інформаційний потенціал архівних фондів електронних інформаційних ресурсів

Розвиток інформаційних технологій та зростання обсягів електронного документообігу вплинули на процес комплектування Національного архівного фонду (далі – НАФ).

Відповідно до Положення про Центральний державний електронний архів України (далі – ЦДЕА України), архів комплектується документами в електронній формі, у тому числі електронними документами юридичних та фізичних осіб – джерел формування НАФ, електронними інформаційними ресурсами, зокрема архівними копіями веб-сайтів, відібраними ЦДЕА України на постійне зберігання, документами особового походження в електронній формі та ін. [1].

Упродовж 10 років у ЦДЕА України створено 24 архівних фонди, з них 19 фондів електронних інформаційних ресурсів. Дотепер комплексне дослідження інформаційного потенціалу цих фондів не здійснювалося. З 2009 р. на постійному зберіганні в архіві знаходиться 160 од. зб. архівних копій веб-сайтів, з яких сформовано 11 архівних колекцій, зокрема фонди: № 1 «Президентські вибори 2010», № 2 «Місцеві вибори в Україні 2010», № 3 «Веб-архів 2003 – 2010 рр. Українського національного інформаційного агентства «Укрінформ», № 4 «Чорнобильська катастрофа – 25 років потому», № 5 «Євро-2012», № 6 «Парламентські вибори – 2012», № 8 «Світова спадщина ЮНЕСКО в Україні», № 10 «Слово про Кобзаря (до 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка)», № 13 «До 70-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років», № 14 «Позачергові вибори Президента України 2014», № 16 «Краєзнавство та народне мистецтво України» і № 23 «Українська діаспора у світі».

Політична історія представлена у фонді № 1 «Президентські вибори 2010» (27 од. зб.), де неупереджено, всебічно, максимально повно відібрано ресурси для висвітлення перебігу, методів ведення передвиборчої кампанії та результатів виборів Президента України 2010 р. До колекції увійшли інформаційно-аналітичні веб-сайти, веб-сайти політичних партій та кандидатів на пост Президента України. Також у фонді № 14 «Позачергові вибори Президента України 2014» (10 од.зб.), в якому міститься інформація про передвиборчі програми і кампанії різних політичних сил та їх кандидатів, висвітлено передвиборчий і виборчий процес у ЗМІ та його оцінки експертами, що дозволяє сформуванню уявлення про методи та засоби політичної боротьби в Україні.

Спортивне життя України висвітлено у фонді № 6 «Євро-2012» (9 од. зб.), який об'єднує веб-сайти інформаційних агентств, громадських організацій, приватних осіб, офіційні сайти приймаючих міст Києва, Донецька, Львова, Харкова. Інтернет ресурси надають детальну інформацію про підготовку до чемпіонату Європи з футболу 2012 та головні новини його проведення, приймаючі міста України та Польщі з проведення фінальної частини, історію чемпіонатів, історію УЄФА, традиції, футбольні досягнення та людей, які зробили значний внесок у розвиток вітчизняного та світового спорту. Колекція унікальна тим, що на сьогодні, всі прийняті на постійне зберігання веб-сайти завершили свою роботу та відсутні в мережі Інтернет.

Важливу складову культурного життя України можна дослідити за фондами № 8, 10, 16. Фонд № 8 «Світова спадщина ЮНЕСКО в Україні» (19 од. зб.), до якого увійшли веб-сайти історична цінність яких обумовлена інформацією про існуючі в Україні об'єкти Світової культурної та природної спадщини ЮНЕСКО, а також об'єкти внесені до Репрезентативного списку нематеріальної культурної спадщини людства ЮНЕСКО, переліку об'єктів-кандидатів на включення до Списку всесвітньої спадщини та інші історичні пам'ятки. Дана колекція представляє інформацію з різних джерел – офіційних установ (заповідників, музеїв, науково-дослідного інституту), які займаються збереженням та презентацією Світової спадщини ЮНЕСКО в Україні,

громадських і релігійних організацій, окремих осіб, що цікавляться збереженням і популяризацією визначних пам'яток України. 7 архівних копій веб-сайтів, що увійшли до фонду № 10 «Слово про Кобзаря (до 200-річниці від дня народження Т. Г. Шевченка)» містять інформацією про життєвий та творчий шлях Тараса Григоровича Шевченка, його літературну та художню творчість, зібрання творів (поезія, проза, драматургія, живопис, графіка, гравюра), листування та щоденники, а також висвітлюють підготовку і проведення святкування 200-літнього ювілею від дня народження Кобзаря. Безпосередньо у колекції представлені: повне зібрання творів поета, видане в Києві видавництвом «Наукова думка» (2001 – 2003 рр.); хронологічно впорядкована збірка поезій – «Кобзар»; «Повне видання творів Тараса Шевченка. Chicago: Видавництво Миколи Денисюка, 1959–1960»; щоденники за червень 1857 – липень 1858 рр.; приватне й офіційне листування Тараса Шевченка за 1839–1861 рр.; художня спадщина Шевченка – графіка, живопис, гравюри, включно з чорновими варіантами; твори Тараса Шевченка; добірка віршів Шевченка у алфавітному порядку з зазначенням дати й місця написання; віртуальний архів оцифрованих документів про життя і творчість Тараса Шевченка; усі його відомі прижиттєві фотографії.

Історична цінність архівних копій веб-сайтів фонду № 16 «Краєзнавство та народне мистецтво України» (14 од. зб.), полягає у представленні краєзнавчих матеріалів, інформації про розвиток народного декоративного мистецтва та відображенні участі музейних установ, громадських організацій та окремих осіб у збереженні й популяризації культурної спадщини. Колекція включає у себе значний обсяг інформації з історії народного декоративного мистецтва та його сучасного розвитку; оборонної архітектури Західної України (Волині, Галичини та Поділля) та церковної архітектури (тих же історико-етнографічних регіонів) XIV–XX ст.; історії створення та формування колекцій Музею гетьманства, Національного центру народної культури «Музей Івана Гончара», Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття імені Йосафата Кобринського, Національного музею українського народного декоративного мистецтва. Представляє тематичні сайти краєзнавчих та мистецьких проєктів, створених як окремими особами, так і організаціями.

Про історію екологічної катастрофи Чорнобиля та її наслідки можна дізнатися із документів фонду № 4 «Чорнобильська катастрофа – 25 років потому» (10 од. зб.), де воедино зібрано велику кількість документальних та художніх, відео-, фотодокументів з особових архівів, авторські статті, спогади очевидців події та ліквідаторів аварії, репортажі, статті, екологічні щоденники досліджень та експедицій по зоні відчуження.

Життя української діаспори висвітлено у фонді № 23 «Українська діаспора в світі», до якого увійшли 4 архівні копії веб-сайтів. Історична цінність веб-сайтів обумовлена вмістом інформації про події з життя української діаспори, які відбуваються в галузі музики, кіно, літератури, мистецтва та творчості. Вона дає змогу розширити знання про українську еміграцію та її досягнення; глибоко вивчити тему (предмет) науковцями і фахівцями в галузі суспільних і

гуманітарних дисциплін; ознайомитися із звичаями та обрядами, культурними цінностями, репортажами з життя українських громад у різних регіонах.

Фонд № 3 «Веб-архів 2003 – 2010 рр. Українського національного інформаційного агентства «Укрінформ» (16 од. зб.), містить веб-архів тематичних сайтів про важливі джерела сучасної історії України: «Україна – Євроінтеграція», «Єдина Україна», «Установча конференція Асоціації національних інформаційних агентств країн Причорномор'я», «Незалежність: як усе починалося (до 15 річниці проголошення незалежності України)», «Пресс-клуб «Україна – НАТО», «Пісенний конкурс Євробачення – 2005. Київ, Україна», «Голодомор в Україні 1932-1933 років».

За матеріалами архівних колекцій, що зберігаються в ЦДЕА України, створюються онлайн виставки, з якими можна ознайомитися на офіційному веб-сайті установи в розділі «Виставки онлайн» [2]. Також триває робота над створенням науково-пошукової системи до фондів ЦДЕА України, яка буде доступна онлайн.

Працівники ЦДЕА України у межах ініціативного документування постійно проводять роботу з пошуку та відбору веб-сайтів, які бажано взяти на постійне зберігання та долучити до архівних колекцій, ще досі триває пошук з виявлення документальної інформації, що зафіксована електронними інформаційними ресурсами, у межах колекції «Революція гідності». Сподіваємося, що залучення до наукового обігу інформації, що містять електронні інформаційні ресурси, посприє всебічному висвітленню історичних подій сучасної України.

Список використаних джерел та літератури

1. Положення про Центральний державний електронний архів України: наказ Міністерства юстиції України від 29.12.2016 № 3916/5//Офіційний веб-сайт Центрального державного електронного архіву України. URL: <http://tsdea.archives.gov.ua/ua/pologennya/>.

2. Виставки онлайн//Офіційний веб-сайт Центрального державного електронного архіву України. URL: <http://tsdea.archives.gov.ua/ua/exhibitions/>.

Регіна Чуйко

Київський національний університет ім. Тараса Шевченка

Науково-видавнича діяльність регіональних архівних установ у повоєнний період (1943-1950 рр.)

Інтенсивний розвиток історичної науки ґрунтується на невичерпній документальній базі державних архівів, однак вивчення історії розвитку архівної справи в Україні особливо в повоєнний період потребує поглибленого дослідження. Питання відбудови зруйнованої мережі архівних установ України залишається малодослідженим науковцями як в роки радянської влади, так і в час незалежності України.

Організація наукової роботи держархівів в УДА УРСР було створено Науково-видавничий відділ, до штату якого входили керівник відділу і старший науковий співробітник. Науково-видавничий відділ займався виключно